

DIFERENȚIEREA PEDEPSEI PENALE PRIN SANCTIUNE**Mariana GRAMA***Catedra Drept Penal și Criminologie*

The elements of penal law norm and the way they systematize into its content can be assigned by the duality of the given norm, directly by the general norms and the special norms. A classification performed in relation with the subject and the function of penal law norms toward the social relationship settlement. Also, a classification managed throughout the incidence percentage of the penal laws. Following the “judicial norm” idiom meaning, a general judicial-penal norm represents any penal type disposal of universal applicability, as well as disposals operable in relation with a large number of special penal norms. And when we say a special penal norm, we mean a principle kind one, namely, disposals capable to assure the unity of the penal law system. In opposition to the general norms, special ones are disposals of special penal law type or accusatorial, which implies and approves actions presumed to be offences and which directly restricts oneself to actions that form the sphere of the respective offence notion.

Normele juridice penale, care alcătuiesc conținutul normativ al legislației penale, sunt o specie de norme de drept particularizate prin conținutul și structura lor specifice. Particularitățile sunt determinate de funcția specifică atribuită acestor norme, aceea de a reglementa relații sociale de un tip deosebit, cum sunt relațiile de apărare socială. Într-adevăr, normele de drept penal își îndeplinesc funcția regulatoare într-un mod special, și anume: prin prevederea faptelor periculoase pentru valorile sociale și prin interzicerea lor sub sancțiuni penale. Prin această interzicere se determină conduita pe care trebuie să o aibă participanții la relațiile de apărare socială, iar prin sancționarea ei cu pedepșă se exprimă caracterul obligatoriu al conduitei astfel determinate. Acest conținut este propriu normei penale de incriminare, care este norma tipică, iar cunoașterea ei presupune cercetarea structurii acestui conținut. De asemenea, cunoașterea normelor de drept penal implică cercetarea diferitelor categorii de norme sau grupări de norme.

Elementele normei de drept penal și modul în care ele se sistematizează în conținutul acesteia nu pot fi stabilite decât ținându-se seama de clasificarea normelor respective în norme generale și norme speciale. Această clasificare se face în raport cu conținutul și rolul pe care îl au normele de drept penal în reglementarea relațiilor sociale, precum și după sfera de incidență a legilor penale. Pornind de la înțelesul special dat expresiei „normă juridică”, prin normă juridico-penală generală se înțelege orice dispoziție cu caracter penal de generală aplicare sau având aplicațiune în raport cu un mare număr de norme penale speciale. Este vorba despre norme cu caracter de principii, adică tocmai de acele dispoziții care asigură unitatea sistemului de drept penal. În opoziție cu cele generale, normele juridice speciale sunt dispoziții de drept penal special sau incriminatoare, care incriminează și sancționează faptele considerate ca posibile infracțiuni și care au sfera de incidență restrânsă la faptele ce intră în sfera noțiunii de infracțiune respectivă.

Pornindu-se de la constatarea că norma incriminatoare cuprinde ca elemente ale conținutului său, pe de o parte, descrierea conduitei interzise, iar, pe de altă parte, sancțiunea ce urmează să se aplice în cazul nerespectării interzicerii stabilite, s-a pus problema dacă această normă prezintă aceeași structură trihotomică atribuită normei de drept în general sau are o structură specifică, în care se întâlnesc numai unele dintre aceste elemente.

Unii autori sunt de părere că norma penală de incriminare cuprinde și ea cele trei elemente: ipoteza, dispoziția și sancțiunea, cu precizarea că ipoteza constă în descrierea faptei incriminate, iar sancțiunea constă din pedeapsa prevăzută pentru săvârșirea ei. În ce privește dispoziția, se arată că aceasta nu este prevăzută explicit în normă, ci rezultă din însăși incriminarea și sancționarea faptei, fiind oarecum contopită cu ipoteza [1].

Alți autori [2] sunt însă de părere că, prin specificul său, norma penală specială cuprinde numai două elemente, și anume: dispoziția și sancțiunea. Dispoziția constă din interzicerea unei anumite acțiuni sau omisiuni, iar sancțiunea constă din pedeapsa ce urmează să se aplice în cazul nerespectării dispoziției. Aceste două elemente sunt considerate necesare și suficiente în structura normei penale de incriminare: dispoziția – pentru a disciplina conduita membrilor societății și sancțiunea – pentru a disciplina reacția față de încălcarea dispoziției. Spre deosebire de normele juridice nepenale, la care preceptul este explicit formulat și numai pe cale de deducție se poate stabili ilicitul corespunzător acestuia, la normele penale de incriminare ilicitul este explicit formulat și numai pe cale de deducție se poate stabili care este preceptul lor.

Pornind de la aceste două idei de bază, la etapa actuală se duc multiple discuții referitor la elementele constitutive ale normei juridice penale. Doctrinarii discută dacă norma juridică penală are o structură trihotomică sau dihotomică (aici fiind admisă oricare dintre combinațiile elementelor structurale ale normei juridice).

Din punctul de vedere al teoriei generale a dreptului, norma juridică este formată din trei elemente – ipoteză, dispoziție și sancțiune.

Astfel, *ipoteza* normei juridice penale conține condiția aplicării normei în general. Această condiție se exprimă într-o formă specifică, caracteristică doar dreptului penal – în forma componentei de infracțiune.

Dispoziția normei juridice penale conține însăși regula de conduită stabilită de normă.

Sancțiunea este acea parte a normei juridice penale care stabilește consecințele de drept ale încălcării cerințelor normei [3].

Autorii care pun la îndoială existența structurii trihotomice a normei juridice penale consideră că această opinie este destul de contradictorie. După ei, „orice normă de drept este alcătuită din două părți ce se reflectă una în alta: *ipoteza*, ce indică la condițiile, în a căror prezență apar drepturi subiective și obligații juridice, prevăzute de *dispoziție*, și *dispoziția*, care indică asupra drepturilor subiective și obligațiilor juridice ce apar în prezența condițiilor prevăzute de ipoteză. În normele juridice ce reglementează situațiile de conflict, a doua parte se numește *sancțiune*, iar toate normele de acest fel apar în calitate de norme de apărare” [4].

Autorul român C. Bulai consideră că structura normei juridice penale depinde de locul aflării ei în legea penală [5]. De aceea, când în general vorbește despre structura normei de drept penal, are în vedere norma din Partea Specială. În opinia acestui ilustru savant, norma penală are o structură dihotomică, fiind alcătuită din dispoziție și sancțiune, așa cum se poate constata din examinarea oricărei norme de acest fel. Prevederea faptei și a condițiilor în care aceasta este considerată infracțiune nu reprezintă o ipoteză în care intervine obligația de a respecta regula de conduită, ci este însăși prevederea acestei reguli care rezultă tocmai din incriminarea faptei și sancționarea ei penală. Dispoziția normei de drept penal, adică preceptul sau regula de conduită pretinsă destinatarilor legii penale, nici nu ar putea fi exprimată altfel decât prin prevederea acțiunii sau inacțiunii interzise în legătură cu o anumită valoare socială. Săvârșirea faptei interzise nu este nici ea ipoteză în care intervine dispoziția legii, ci însăși înfrângerea dispoziției exprimate într-un mod specific.

Oricare ar fi opinia ce am accepta-o, este cert un singur fapt: că sancțiunea în norma de drept penal este un element existent real și oriunde s-ar afla ea, în Partea Generală sau în Partea Specială, constituie un mijloc de diferențiere a răspunderii penale și a pedepsei penale. Anume acest moment și ne suscită interesul, deoarece vom încerca să stabilim cum are loc această diferențiere în legea penală.

Sancțiunea normei juridice penale, la fel ca și ipoteza, trebuie să posede trăsăturile sancțiunii oricărei norme juridice. Cu toate acestea, este evident că ea nu poate să nu posede trăsături doar ei specifice. În sancțiunea ce ne interesează sunt descrise urmările penal-juridice ale comiterii infracțiunii (măsuri cu caracter penal-juridic). Întrebarea constă doar în faptul de a stabili care sunt acestea și cum sunt ele descrise în sancțiune.

Noțiunea sancțiunii normei de drept penal în literatura de specialitate este definită diferit, acest fapt modificându-se mai cu seamă în raport cu conținutul sancțiunii.

Potrivit unei opinii răspândite, specificul sancțiunii normei de drept penal constă în aceea că ea „include doar categoriile de pedepse prevăzute de legea penală ca urmări de drept ale faptei prejudiciabile săvârșite” [6], de aceea „nici un fel de alte măsuri cu caracter penal-juridic decât pedeapsa nu trebuie să existe” [7]. Cu toate acestea, există și o altă opinie, potrivit căreia „la sancțiunile normelor juridice penale se referă toate acele norme din Partea Generală și Partea Specială ale Codului penal, în care sunt prevăzute măsuri de constrângere statală (de influență, reacție) ce pot fi aplicate față de persoanele ce au comis infracțiuni de un anumit tip” [8]. De aici, se consideră sancțiune „acea parte a normei juridice penale, ce posedă un caracter de constrângere statală și reprezintă prin sine un model de măsură de influență penal-juridică obiectiv-subiectivă determinată formal, aplicată față de persoanele ce au comis infracțiuni” [9]. În doctrina de specialitate se mai întâlnește părerea că „după conținutul său juridic, sancțiunile penal-juridice constituie măsuri de constrângere statală ce amenință persoana care a săvârșit infracțiunea și reprezintă pentru ea anumite urmări” [10].

Aceste raționamente trebuie apreciate ținându-se cont de două circumstanțe. În primul rând, sancțiunea normei dreptului penal este un element condiționat de ipoteză, ceea ce înseamnă că în sancțiune trebuie să se conțină doar urmările săvârșirii infracțiunii. În al doilea rând, sancțiunea examinată este o formațiune juridico-penală. Prin urmare, în ea se pot găsi doar urmări penal-juridice.

În rezultat, ajungem la concluzia că un șir de măsuri ce se conțin în legislația penală nu pot fi incluse în sancțiunea normei juridico-penale. La ele se referă măsurile de constrângere cu caracter medical și educativ; obligațiile impuse persoanelor condamnate cu suspendarea condiționată a executării pedepsei și liberate

condiționat de pedeapsă înainte de termen; extrădarea; amnistia și grațierea. Toate acestea au o altă natură juridică. Cu ajutorul măsurilor de constrângere cu caracter medical și al celor cu caracter educativ „sunt reglementate relațiile sociale care apar nu ca urmare a comiterii infracțiunii” [11], pe când amnistia, grațierea și extrădarea se referă, potrivit unei opinii, la sferile dreptului constituțional, internațional, procesual penal și nu penal [12].

Într-adevăr, măsurile de constrângere cu caracter medical aplicate persoanelor iresponsabile sunt stabilite nu pentru săvârșirea de către ele a unor infracțiuni, ci a unor fapte prejudiciabile (alin.(1) art.23 CP RM). În alte cazuri, măsurile respective se aplică, însă, ca urmare nu a comiterii infracțiunii, ci a unei alienări psihice (alin.(2) art.23, alin.(1),(3) art.95, art.99 CP RM). Deci, aceste măsuri nu pot să-și găsească condițiile de apariție în ipotezele normelor de drept penal.

După natura lor juridică, măsurile de constrângere cu caracter educativ și obligațiile stabilite persoanelor condamnate cu suspendarea condiționată a executării pedepsei și liberate condiționat de pedepasă înainte de termen sunt măsuri de constrângere administrative. Gradul restricțiilor drepturilor și libertăților persoanei este destul de redus și nu corespunde pericolului social reflectat în ipoteza normelor juridico-penale.

Eschivarea de la respectarea obligațiilor stabilite de instanța de judecată pentru persoanele liberate de pedeapsă penală în conformitate cu prevederile art.90 și 91 CP RM poate atrage după sine anularea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau anularea liberării condiționate de pedepasă înainte de termen (alin.(9) art.90 și lit.a) alin.(8) art.91 CP RM). Eschivarea sistematică de la executarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ poate duce la anularea acesteia și la stabilirea pedepsei penale minorului (alin.(4) art.104 CP RM). După cum vedem, în toate aceste cazuri situația juridică a persoanei ce a comis infracțiunea se înrăutățește. După părerea unor autori, „răspunderea administrativă nu poate servi drept temei pentru înăsprirea pedepsei penale” [13], deoarece dreptul penal intervine doar atunci când normelor altor ramuri de drept și ale moralei nu le ajung metode proprii pentru a-și influența propriul obiect de reglementare.

Extrădarea, amnistia și grațierea sunt condiționate nu de însăși comiterea infracțiunii, dar se realizează din considerente politice, economice, de drept internațional sau alte care nu au legătură cu dreptul penal. Organele de aplicare a normelor de drept uneori ori nu au nici o tangență cu măsurile respective ori doar execută hotărârile primite de alte organe, aplicând nu însăși legea penală, ci anumite acte normative bazate pe aceasta (art.13, 107, 108 CP RM). În afară de aceasta, amnistia se aplică față de un anumit cerc de persoane nedeterminate individual.

Dacă considerăm că sancțiunea normei juridice penale relectă urmările nefavorabile de ordin juridic care survin și se răsfrâng asupra făptuitorului, atunci, după părerea unor doctrinari [14], la aceasta se pot atribui și liberarea de răspundere penală, precum și liberarea de pedepasă penală.

Spre deosebire de pedepasă și liberarea de pedeapsă, al căror caracter penal-juridic actualmente nu este pus la îndoială, liberarea de răspundere penală se propune „de a fi exclusă din legea penală” [15]. Aceasta se argumentează prin faptul că „toate persoanele ce au comis infracțiuni trebuie să primescă o apreciere juridică adecvată a acțiunilor lor consolidată prin sentința de condamnare. În prezența temeiurilor necesare la aplicarea pedepsei ele pot fi liberate de executarea ei sau condamnate condiționat...” [16].

Cu toate acestea, reglementarea legislativă a pedepsei, precum și a liberării de răspundere penală, a liberării de pedepasă penală, nu întotdeauna este adecvată sancțiunii normei de drept penal. Pe de o parte, nu toate prevederile respective ce se conțin în Codul penal au atribuție la sancțiune; pe de altă parte, prevederile date conțin și lacune ce sunt completate de alte ramuri de drept.

În opinia mai multor teoreticieni [17], pe care o susținem pe deplin și noi, fiind susținută și de legea penală a Republicii Moldova, la principalele urmări juridico-penale ale comiterii infracțiunii, care se includ, cu certitudine, în conceptul de sancțiune a normei de drept penal, se referă pedeapsa penală.

Potrivit prevederilor alin.(2) art.1 CP RM, „Codul penal este actul legislativ care cuprinde norme de drept ce stabilesc principiile și dispozițiile generale și speciale ale dreptului penal, determină faptele ce constituie infracțiuni și prevede pedepsele ce se aplică infractorilor”. Deci, la sancțiune se pot atribui normele în care este stabilit sistemul de pedepse penale (anume pedepsele sunt stabilite și în sancțiunile normelor din Partea Specială), normele care prevăd regulile individualizării și aplicării pedepsei penale. Aici se atribuie prevederile art.62-74,75-88 din Partea Generală a Codului penal al Republicii Moldova.

După cum am menționat anterior, unii teoreticieni, vorbind despre sancțiune, o raportează doar la norma din Partea Specială, pe când noi avem convingerea că elemente ale acesteia le găsim și în normele Părții Generale. Cu toate acestea, răspunderea, iar, drept urmare, și pedeapsa penală sunt stabilite reieșind nemijlocit din prevederile sancțiunii din articolul Părții Speciale a Codului penal, ținându-se cont de prevederile din

Partea Generală. Diferențierea răspunderii și pedepsei penale depinde de limitele acestei sancțiuni. Limitele sancțiunii depind însă direct de prevederile din dispoziția articolului. Pentru a continua ideile expuse în acest context, atenționăm că limitele sancțiunii, adică ale pedepsei (și, respectiv, ale răspunderii penale) sunt în dependență directă de componența de infracțiune – dacă este una de bază sau una cu semne calificative sau privilegiate. Astfel, semnele calificative sau privilegiate vor influența evident limitele răspunderii și pedepsei, întru agravarea sau atenuarea lor.

Modificarea limitelor sancțiunii de către semnele calificative sau privilegiate reflectă modificarea gradului de pericol social al faptei. Spre exemplu, pericolul social al pruncuciderii este mai redus decât al omorului intenționat simplu. Caracterul pericolului social este stabil în ambele cazuri de lipsire de viață, fiindcă ambele sunt tipuri ale „omorului”. Gradul de pericol social este însă diferit, existând în acest caz posibilitatea de a-l reflecta în lege, prin construirea unor sancțiuni diferite.

Însă, sancțiunile ce corespund componențelor de infracțiuni calificative sau privilegiate trebuie să se bazeze, fără îndoială, pe sancțiunea ce corespunde componenței de bază. În caz contrar nu avem ce modifica, diferenția.

Sancțiunile, la rândul lor, trebuie să fie întemeiate și echitabile. În calitate de sancțiune echitabilă, din punct de vedere social, se are în vedere „acea sancțiune, care nu doar corespunde gravității faptei descrise în lege, dar și este în concordanță cu alte sancțiuni, prevăzute pentru comiterea altor infracțiuni și, în afară de aceasta, dă posibilitate instanței de judecată să individualizeze pedeapsa luând în considerație toate variantele posibile de comitere a infracțiunii în realitatea obiectivă” [18]. Această concordanță a sancțiunilor trebuie însă să includă, în afară de concordanța dintre sancțiunile diferitelor tipuri de infracțiuni și sancțiunile pentru infracțiunile de diferite categorii, încă și concordanța dintre sancțiunile componențelor de bază și calificative (sau privilegiate) în limitele unui singur tip de infracțiune.

Crearea unui sistem coordonat de sancțiuni presupune:

- 1) analiza sistemică a sancțiunilor ce corespund componențelor calificative sau privilegiate;
- 2) coraportarea acestor sancțiuni cu sancțiunea corespunzătoare componenței de bază;
- 3) evidențierea legităților, bazelor teoretice și recomandări practice privind crearea unui sistem de sancțiuni necontradictorii.

În teoria dreptului penal, studierea legităților construirii sancțiunii are o importanță la fel de mare ca și constituirea dispozițiilor cărora le corespund. Știința dreptului penal nu a creat o teorie a sancțiunilor și, respectiv, nici nu le-a supus unei analize minuțioase. În opinia unor autori [19], cercetarea sancțiunilor în teoria pedepsei se reduce doar la analiza sancțiunii tipice prevăzute pentru componența de infracțiune de bază. La etapa actuală mai mulți doctrinari [20] pun accentul pe cercetarea sancțiunilor pentru componențele calificative și privilegiate în raport cu cele de bază, pentru a stabili niște legități ale construirii lor și formarea posibilă a unui sistem de sancțiuni. Noi vom încerca o astfel de cercetare prin analiza legii penale a Republicii Moldova.

Dacă facem o analiză sistemică a sancțiunilor pentru componențele calificative și privilegiate în raport cu cele de bază prin metoda rațională și cea deductivă, putem stabili mai multe momente de bază.

1) De exemplu, pentru unul și același semn calificativ, cum ar fi „săvârșit de două sau mai multe persoane”, sancțiunea în diferite articole este diferită. De exemplu, în alin.(2) art.186 – amendă în mărime de la 300 la 1000 u.c. sau cu munca neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 4 ani; iar în alin.(2) art.187 – închisoare de la 3 la 6 ani cu (sau fără) amendă în mărime de la 500 la 1000 u.c.; în art.188 – închisoare de la 6 la 10 ani ș.a.m.d.

După cum observăm, unul și același semn calificativ influențează diferit asupra pedepsei persoanei, în dependență, considerăm, de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii, dar fără o careva legitate față de pedeapsa stabilită pentru componența de bază.

2) Diferite semne calificative, care reflectă diferit grad de prejudiciabilitate al faptei, sunt echivalente de legiuitor după forța de influență asupra pedepsei. Spre exemplu, „săvârșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală” și „săvârșit de două sau mai multe persoane” (alin.(2) art.140/1, alin.(4) art.205 CP RM).

În opinia noastră, semnele calificative ce reflectă diferit grad de prejudiciabilitate trebuie să atragă și modificarea diferită a pedepsei-tip (cum, de altfel, legiuitorul face într-un șir de alte cazuri).

3) În legea penală se poate remarca o disproporție în stabilirea sancțiunii pentru componențele calificative care, logic, ar trebui să fie mai aspre față de sancțiunea stabilită pentru componența de bază. De exemplu, la alin.(1) art.196 în sancțiunea alternativă legiuitorul prevede ca pedeapsă și închisoarea pe un termen de la 2 la 5 ani; în alin.(2) – până la 2 ani; în alin.(3) – până la 3 ani. De aici deducem că sancțiunea pentru acțiunile

prevăzute la alin.(2) și (3) este mai blândă decât pentru cea de la alin.(1), deoarece maximul pedepsei în alin.(2) se reduce, în alin.(3) – la fel, iar minimul în ambele cazuri se reduce la 3 luni.

4) Pentru legea penală în vigoare sunt caracteristice limitele largi ale sancțiunilor. De exemplu, între minimul și maximul pedepsei cu închisoare poate exista diferența de 10 ani (alin.(3) art.172, alin.(3) art.171, alin.(3) art.165 ș.a. CP RM), 8 ani (alin.(2) art.165 CP RM). În acest context, S.G. Kelina menționează că limitele excisiv de largi ale sancțiunilor și diferența mare între minimul și maximul pedepsei în sancțiune nu reflectă o diferențiere reușită a răspunderii penale [21]. L.G. Krigher propune ideea de a construi sancțiunile din Partea Specială în funcție de categoria de infracțiune, reducând totodată și limitele sancțiunilor. Pentru infracțiunile ușoare propune diferența de limite de 1 an sau 2 privațiune de libertate (închisoare); pentru infracțiunile mai puțin grave – de la 5 la 10 ani sau de la 3 la 8 ani; pentru infracțiunile deosebit de grave – de la 10 ani sau de la 8 ani până la 15 ani privațiune de libertate [22].

În opinia noastră, limitele largi ale sancțiunilor nu contribuie la unificarea practicii de aplicare a pedepselor și permit stabilirea arbitrară a pedepselor în procesul de individualizare a lor.

5) În teoria dreptului penal s-a mai atras atenția și la un alt aspect: este vorba despre situația în care minimul pedepsei pentru componenta calificativă și maximul din cea de bază se suprapun. De exemplu, în art.137 CP RM (alin.(1) – de la 8 la 15 ani; alin.(2) – de la 12 la 20 ani; alin.(3) – de la 16 la 20 ani) ș.a.

În acest sens, unii autori [23] consideră că în constituirea sancțiunilor trebuie să existe o consecutivitate logică ce se poate baza pe diferite criterii, acceptate de legiuitor, de exemplu: clasificarea infracțiunilor ori dauna cauzată de infracțiune etc.

6) În sancțiunea prevăzută la art.363 CP RM avem o altă lacună de tehnică legislativă, și anume: stabilirea unei pedepse fixe „amendă în mărime de 150 u.c.”, care, considerăm, la fel încalcă principiul individualizării răspunderii și pedepsei penale stabilit.

7) Analizând sancțiunile din Partea Specială a legii penale a Republicii Moldova mai putem observa că în anumite articole, cum sunt, de exemplu, art.185/1, 218, pedeapsa stabilită aici se repetă sau în alineatul următor este chiar mai mică decât în cel precedent. În opinia noastră, în aceste cazuri nu este vorba despre greșeli de tehnică legislativă, pur și simplu în alineatele din articolele respective se conțin diferite componente de infracțiuni de bază, și nu una de bază și celelalte calificative.

În Codul penal al Republicii Moldova au mai existat și alte încălcări în construcția sancțiunilor articolelor din Partea Specială, dar pe care legiuitorul cu succes le-a înlăturat (de exemplu, în art.324, 325, 355).

Concluzionând cele expuse, considerăm că problema construirii sancțiunilor normelor juridico-penale există și ea trebuie soluționată în direcția evidențierii principiilor și mecanismelor construirii acestora cu scopul respectării anumitor legități. În opinia noastră, putem evidenția anumite principii ce pot fi utilizate la construirea sancțiunilor:

1. Abordarea sistemică. Aceasta presupune urmarea unor principii unice și reguli, care ar fi deduse din analiza tuturor sancțiunilor din legea penală.

2. Concordanța dintre sancțiunile diferitelor forme ale aceleiași infracțiuni (cele de bază cu cele calificative; cele de bază cu cele privilegiate). Acest principiu se manifestă în coordonarea dintre sancțiunile pentru componentele calificative sau privilegiate cu sancțiunea pentru componenta de bază.

3. Conformarea sancțiunilor infracțiunilor de diferit tip care au aceleași semne calificative (sau privilegiate). Ar trebui ca unele și aceleași semne să influențeze aproximativ la fel asupra modificării pedepsei de bază. Deci, ar trebui să existe o proporționalitate. Semnele care reflectă aproximativ același grad de prejudiciabilitate trebuie specificate într-un bloc (cum deseori procedeează legiuitorul), de exemplu: „săvârșit de două sau mai multe persoane”, „care a cauzat daună în proporții considerabile”. Acestea ar trebui să influențeze în aceleași proporții pedeapsa. Iar cele ce reflectă diferit grad de prejudiciabilitate, de exemplu: „săvârșit de două sau mai multe persoane”, „săvârșit de un grup criminal organizat sau organizație criminală”, trebuie să influențeze în diferite proporții pedeapsa-tip.

4. Tipul sancțiunii, felurile pedepselor stabilite și mărimea lor trebuie să depindă de mărimea și felul sancțiunii stabilite pentru componenta de bază și specificul semnului calificativ sau privilegiat.

În final, pentru a depăși anumite coliziuni ce pot să apară la acest subiect între prevederile ce formează sancțiunile normelor juridico-penale, ar fi binevenit ca în lege să fie fixată prioritatea prevederilor din Partea Generală față de cele din Partea Specială cu un conținut aproximativ: „În cazul apariției neconcordanțelor între articolele din Partea Generală și Partea Specială ale prezentului Cod penal, au prioritate prevederile Părții Generale, cu excepția cazurilor special prevăzute de prezentul Cod”. Această prevedere poate completa art.1 din Codul penal al Republicii Moldova.

Referințe:

1. Bulai C. Manual de drept penal. - București: ALL Educațional SA, 1997, p.78.
2. Ibidem.
3. Благов Е.Е. Применение уголовного права. - СПб.: Юридический центр Пресс, 2004, с.13.
4. Крашенинников Е.А., Лисова Т.Н. Структура нормы права // Философские проблемы объективного права. - Ярославль, 1990, с.21.
5. Bulai C. Op.cit., p.78-79.
6. Благов Е.Е. Op. cit., p.13.
7. Михлин А.С. Проблемы совершенствования системы наказаний в советском уголовном праве // Актуальные проблемы уголовного права. - Москва, 1988, с.106.
8. Ныркова Н.А., Кропачов Н.М. Понятие уголовно-правовой санкции // Вестник Ленинградского университета. - Серия 6. - Выпуск 2. - 1991. - С.106.
9. Козлов А.П. Уголовно-правовые санкции (проблемы построения, классификации и измерения). - Красноярск, 1989, с.17.
10. Благов Е.Е. Op. cit., p.37.
11. Звечаровский И. Меры уголовно-правового характера: понятие, система, виды // Законность. - 1999. - №3. - С.37.
12. Курс советского уголовного права: в 6-ти томах / Под ред. Пионтковского А.А. и др. Т.1. - Москва, 1970, с.150.
13. Тарбагаев А.Н. Ответственность в уголовном праве. - Красноярск, 1994, с.57.
14. Звечаровский И. Op. cit., p.38-39.
15. Тарбагаев А.Н. Op. cit., p.47.
16. Ibidem.
17. Благов Е.В. Op. cit., p.42; Коняхин В.П. Теоретические основы построения Общей части Российского уголовного права. - СПб: Юридический центр Пресс, 2002, с.241-242.
18. Калина С.Г., Кудрявцев В.Н. Принципы советского уголовного права. - Москва, 1988, с.135.
19. Козлов А.П. Уголовно-правовые санкции (проблемы построения, классификации и измерения). - Красноярск, 1989; Дементьев С.И. Построение уголовно-правовых санкций в виде лишения свободы. - Ростов-на-Дону, 1986.
20. Минская В. Дифференциация уголовной ответственности в УК РФ // Уголовное право. - 1998. - №3. - С.20; Дементьев С.И. Аксиологические преступления // Вопросы теории и практики предупреждения преступлений. - Барнаул, 1986, с.87-88.
21. Келина С.Г. Некоторые направления совершенствования уголовного законодательства, с.69.
22. Кригер Г.Л. Построение санкции в новом уголовном законодательстве, с.114.
23. Лесниевски – Костарева Т.А. Дифференциация уголовной ответственности. - Москва, 2000, с.340-343.

Prezentat la 23.06.2009